Wydanie poranne.
Nr. 259. Poniedziałek 21 września 1914. Rocznik XXIII.

2 K miesięcznie z odsyłką.
Zagranicą miesięcznie 2 M. 30 f. 3 fr. 50 ctm., 2½ szyl. 70 cm. amer.
Tygodniowo w Krakowie 40 h. z dostawą do domu 46 h.
Cena numeru oddzielnego 8 h.
Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

# NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partyi socyalno-demokratycznej.
Wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.

Redakcya i Administracya Kraków, Dunajewskiego 5.
Telefon Redakcyi Nr. 396.
Telefon Administracyi Nr. 2314.
Konto czekowe Nr. 34.095.
Adres telegr.: Naprzód Kraków.
Dział inseratowy:
Pl. WW. Świętych 11.
Telefon Nr. 1354.
Konto czekowe Nr. 910.
Ceny ogłoszeń: Za miejsce wiersza petitem 20 h. Za miejsce wiersza petitem w nadesłanem 60 h.

# Z zajętego Lwowa.
# Rozstrzygająca bitwa we Francyi.

## Wielka bitwa pod Paryżem.

**Berlin**, 20 września.

Z wielkiej głównej kwatery donoszą pod datą 19 b. m. wieczorem:

**Sytuacya na zachodzie jest na ogół niezmieniona. Na całym froncie bitwy angielsko-francuska armia została zmuszoną do defenzywy. Atak przeciw silnym, po części w kilku liniach, rzędom ufortyfikowanych pozycyi może tylko powoli postępować naprzód. Przeprowadzenie ataku przeciw linii fortecznej na południe od Verdun jest przygotowane. W Aizacyi wojska nasze stoją wzdłuż granicy blisko naprzeciw sił francuskich.**

## Walki niemiecko-rosyjskie.

Na wschodzie została dnia 17 b. m. IV. finlandzka brygada strzelców koło Augustowa pobitą. W marszu na Ossowiec zajęte zostały po krótkiej walce Grajewo i Szczucin.

## Szef sztabu o walkach austryacko-rosyjskich.

**Wiedeń**, 20 września.

Na telegram kondolencyjny burmistrza dra Weiskirchnera **do szefa sztabu generalnego Conrada** z powodu śmierci jego syna na polu bitwy, nadeszła odpowiedź od bar. Conrada z podziękowaniem za współczucie z powodu zrządzenia losu, który zabrał mu syna. Telegram zakończony jest słowami:

„Znajdujemy się **w gorącej walce przeciw przeważającemu nieprzyjacielowi.** Oby mimo tego spełniły się życzenia, którym W. Ekscelencya dała wyraz“.

## Niemcy w Brukseli.

**Berlin**, 20 września.

Gubernator wojskowy Brukseli wzywa plakatami ludność **do usunięcia chorągwi belgijskich**, ponieważ są one **prowokacyą** wojsk niemieckich i mogą wywołać ubolewania godne zajścia.

Biuro Wolffa donosi z Brukseli, że chorągwie belgijskie, które jeszcze były wywieszone w Brukseli, zostały **usunięte.** Burmistrz Max wydał odezwę do ludności. Policya miejska współdziała z wojskiem niemieckiem, tak że zaszedł tylko **jeden wypadek zaatakowania żołnierzy niemieckich** przez cywilnego, którego skazano **na śmierć** i wyrok plakatami podano do wiadomości ludności.

## Powodzenie niemieckiej pożyczki wojennej.

**Berlin**, 21 września.

Biuro Wolffa donosi: Wynik subskrypcyi na pożyczkę wojenną jest **nadspodziewanie świetny.** O ile dotychczas wiadomo, subskrybowano 2½ **miliarda** marek na pożyczkę państwową i **przeszło miliard** na asygnaty kasowe. Po nadejściu dalszych wiadomości cyfry te jeszcze **znacznie się podwyższą.** Wskazuje to na wielką siłę kapitału niemieckiego.

## Przeciw angielskiej mowie tronowej.

**Berlin**, 21 września.

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ ogłasza długi artykuł, polemizujący z angielską mową tronową. Artykuł nazywa **nieprawdziwem** twierdzenie, jakoby rząd angielski czynił był jakieś wysiłki celem utrzymania pokoju.

## Zatonięcie angielskiej łodzi podwodnej.

**Londyn** (przez Berlin), 21 września.

Admiralicya podaje do wiadomości, że otrzymała telegram rządu australskiego, donoszący o **utracie łodzi podwodnej „AE 1“.** Szczegółów brak.

## Francuzi biorą zakładników.

**Strassburg**, 21 września.

„Strassburger Post“ donosi z Monasteru w górnej Alzacyi pod datą 17 b. m.:

Francuzi, mimo protestu ludności, w dalszym ciągu **biorą w niewolę niewinnych zakładników.** Uwięzili burmistrza miejscowości Metzeral i posła sejmowego Immera, tudzież dwóch jego synów. Również w Wasserburgu dokonano **wielu aresztowań.**

## Zaprzeczenie.

**Berlin**, 21 września.

Biuro Wolffa donosi: Z miarodajnej strony dowiadujemy się, że **nieprawdziwą** jest wiadomość, jakoby król Jerzy angielski wobec księcia Henryka pruskiego (brata cesarza Wilhelma) z końcem lipca w Londynie w stanowczy sposób miał oświadczyć, że Anglia na wszelki wypadek nie podniesie oręża przeciw Niemcom.

## Nędza rodzin powołanych we Francyi.

**Paryż**, 21 września.

„Petit Parisien“ żali się na **niedostateczną opiekę nad rodzinami powołanych pod broń.** Wyznaczono wsparcie 1 fr. 25 ctm. dla żon, a 50 ctm. dla każdego dziecka. Te kwoty **rzekomo** w Paryżu wypłacają, w miejscowościach jednak okolicznych rodziny powołanych z powodu niewypłacania tych wsparć znajdują się **w okropnej nędzy.** Dziennik gani stanowczo to postępowanie wobec ludności.

## Panowanie Anglii na morzu.

**Frankfurt**, 21 września.

„Frankf. Ztg.“ donosi z Chrystyanii: Admiralicya angielska zakazała neutralnym barkom rybackim, nawet gdyby wywiesiły swą flagę, łowić koło ławic Dogger, ponieważ admiralicya obawia się, że okręty te pod flagą neutralną potajemnie zakładają miny niemieckie.

## Obawy przed szpiegami w Londynie.

**Kopenhaga**, 21 września.

Dziennik „Politiken“ donosi z Londynu: Obawa przed szpiegami w ostatnim czasie **wzrosła. Uwięziono wielu Niemców.** Niektórych według prawa wojennego skazano **na śmierć.**

„Morning Post“ ostrzega mieszkających w Anglii Niemców, by nie dawali powodu do nieufności, ponieważ wtedy **także niewinni Niemcy mogliby ucierpieć.** Ogólnie obawiają się **ataku z powietrza,** dlatego podwojono straże i wydano zarządzenia, by sprostać niespodziankom. Na brzegu Tamizy w pobliżu parlamentu i obelisku Kleopatry ustawiono wielkie reflektory, które w nocy oświetlają firmament. Na hotelach „Cecil“, „Savoy“ i „Morsel“ ustawiono karabiny maszynowe i haubice, by odeprzeć ewentualny **atak z góry.**

# Wydanie poranne i wieczorne razem 8 hal.

## Dimitriew ranny.

**Sofia**, 21 września.

Dziennik „Utro“ donosi, że generał bułgarski Radko Dimitriew został **ciężko zraniony** koło Tomaszowa.

## Wielka bitwa niemiecko-francuska.

**Berlin**, 21 września.

„Berliner Tageblatt“ donosi z **Rotterdamu**: Z paryskich doniesień **urzędowych** wynika, że armie francuska i angielska od 13 do 16 b. m. **nie postąpiły naprzód.**

**Berlin**, 21 września.

„Berliner Tageblatt“ donosi **z Kopenhagi**: Oficyalne sprawozdania francuskie o stanie bitwy **przestrzegają przed optymizmem.** „Temps“ pisze o sytuacyi, że odwrót Niemców jeszcze nie rozstrzyga sprawy, gdyż **Niemcy będą walczyli do ostatniego człowieka.** Niemcy mają tę korzyść, że w razie powrotu do swych granic mogą zaopatrzyć się w świeżych ludzi i świeże zapasy. Nasze wojska są **wyczerpane** 20-dniowymi marszami i walkami. **Nie wolno nam robić sobie wielkich iluzyi z bitew, które mają się odbyć.**

## Czarni żołnierze w Paryżu.

**Rzym**, 21 września.

W „Corriere della Sera“ opisuje korespondent wojenny Barzini przybycie **żołnierzy-murzynów** do Paryża. Pułki te maszerują bulwarami w swych dziwacznych uniformach; za wojskiem idą długie szeregi ciężko obładowanych **wielbłądów.**

## Wyczerpanie wojsk francuskich.

**Rzym**, 21 września.

„Tribuna“ daje **smutny obraz** o stanie wojsk francuskich. Oddziały będące w marszu są **zupełnie wyczerpane** trudami i z powodu upałów. Pod ciężarem karabina i tornistra, niemyci i niegoleni, wloką się oddziały po gościńcach. Największą ulgą dla żołnierzy jest możność uczepienia się rękami o wóz. Wszyscy noszą ślady ogromnych trudów i nieprzespanych nocy. **Oficerowie** są takśamo wyczerpani. Gdy pułk zatrzymuje się, ludzie padają na ziemię i natychmiast usypiają, nie myśląc o posiłku.

Jeden oficer na zapytanie, jak długo są w marszu, odpowiedział, że **od 3 dni bez przerwy.** Klęski swe przypisują oficerowie „przeklętym czerwonym spodniom“. Wszyscy trzeźwo myślący Paryżanie nie oddają się złudzeniom.

## Kronika wojenna.

**Wiedeń.** W rozmowie z współpracownikiem „N. fr. Presse“ opowiadział syn Sienkiewicza, że ojciec jego jak co roku także i tego roku, spędzał lato w swej posiadłości Oblęgorek koło Kielc. Gdy wojska austryackie wkroczyły do Kielc, postanowił **Sienkiewicz wyjechać do Austryi,** jednakże pozostał bez żadnej przeszkody jeszcze przez 10 dni w swojej wsi. Otrzymał on na swoje życzenie paszport do Austryi i udał się powozem **do Krakowa,** dokąd przybył po dwóch dniach. Sienkiewicz, bawiący obecnie w Wiedniu, chce w najbliższych dniach udać się do Tyrolu względnie do Salzkammergutu i zabawić tam tak długo, dopóki stosunki nie pozwolą mu wrócić do Krakowa. Dalej oświadczył syn Sienkiewicza, że ojciec jego ma zamiar wydać później publikacyę o swoich wrażeniach z wojny.

**Paryż** (przez Rzym). Z Londynu donoszą: Ks. Walii (następca tronu) prosił o pozwolenie wstąpienia do korpusu ekspedycyjnego, jednakże lord Kitchener zawiadomił króla, że wykształcenie wojskowe księcia nie jest jeszcze ukończonem, że więc nie jest jeszcze stosowną chwila do wysłania księcia na front.

**Wiedeń.** Jak się „N. W. Tagblatt“ dowiaduje, zamek cesarza Laxenburg został z inicyatywy cesarza przekształcony na **szpital wojskowy.**

**Wiedeń.** Jak zarząd „Czerwonego krzyża“ donosi, między towarzystwem **austro-węgierskiem** „Czerwonego krzyża“ z jednej a towarzystwem „Czerwonego krzyża“ **w Rosyi i Serbii** z drugiej strony przyszło do układu, na podstawie którego zapewniono **wzajemną wymianę listy jeńców.**

**Budapeszt.** Dziennik urzędowy ogłasza rozporządzenie ministeryalne w sprawie utworzenia kasy pożyczkowej wojennej. Rozporządzenie z dniem dzisiejszym wchodzi w życie.

## Z obrad N. K. N.

Na posiedzeniu N. K. N. w dniu 19 września postawił prof. **Stroński** w imieniu pp. **Surzyckiego, Rozwadowskiego i Cieńskiego** wniosek, który wydrukował (w ciągu trwania dyskusyi) w „Głosie Narodu“ (Nr 226 z 20 września 1914).

Wniosek ten pełen ataków na ludzi pomagających Legionowi polskiemu w Królestwie, wypłynął z partyjnej zawiści, która musiała zamilknąć po 16 sierpnia. Nienawiść ta skłoniła też wnioskodawców, gdy zobaczyli, **że przyjęcie wniosku rozbiłoby Naczelny Komitet Narodowy,** do wydrukowania go w „Głosie Narodu“ z tem, że powstał „za porozumieniem większości obradujących członków“...

Dyskusya na N. K. N. nieskończona, głosowania nad wnioskiem nie było, ale pp. Stroński, Cieński, Surzycki i Rozwadowski nie chcieli czekać i umieścili wniosek w „Głosie narodu“, jak gdyby odpowiedź na silny protest, który usłyszeli na posiedzeniu N. K. N.

Społeczeństwo polskie w Galicyi samo oceni pobudki postępowania tych panów.

# KRONIKA.

Poniedziałek 21 września.

### Nowiny krakowskie.

**Następny numer** „Naprzodu“ wyjdzie **dziś o godz. 6 wieczor.**

**Kasa oszczędności m. Krakowa** rozpoczyna dziś urzędowanie. Biura będą dziś otwarte od godziny 9—1 i od 3—5 po południu.

**Banki** otwierają dziś swe kasy od godz. 9—12 przed południem.

**Konferencya dyrektorów(rek) szkół lud. krakowskich.** W poniedziałek 21 b. m. o godz. 4 po południu zechcą zejść w biurze Rady szkolnej okręgowej wszyscy dyrektorzy(rki) i kierownicy (czki) wszystkich szkół ludowych w Krakowie.

**Stow. „Gwiazda“ w Krakowie** uchwaliło wyekwipować na razie 10 legionistów kosztem około tysiąca koron w mundury, płaszcze, buty itd. Zarazem wydział uchwalił przyłączyć się do dalszej akcyi w wyekwipowaniu Legionów polskich, jako jednych z najważniejszych potrzeb naszego żołnierza polskiego, ofiarując na ten cel swój fundusz żelazny.

**Szpieg.** Do Krakowa przyprowadzili żołnierze ze Szczucina do sądu wojskowego szpiega rosyjskiego. Jest to 19-letni student petersburskiego uniwersytetu, pochodzący podobno z Warszawy. Znaleziono przy nim kompromitujące papiery.

**Rozstrzelanie.** Robotnik betonowy Emil Grohal, urodzony w Pikau, pow. karniowski, okręg Jägerndorf, liczący lat 35, stanu wolnego, ostatnio w Połomie zamieszkały, na podstawie wyroku sądu wojennego z 17 b. m. został skazany na śmierć przez rozstrzelanie za zbrodnię naruszenia spokoju publicznego. Wyrok wykonano 17 b. m. na dziedzińcu więzienia garnizonowego przy ul. Montelupich.

**Przewóz przesyłek.** Inspektorat kolei północnej komunikuje, że służba przewozowa między miastem a magazynami, zaprowadzona od 11 sierpnia, z dniem dzisiejszym ustaje. Strony mogą odtąd same posyłki odbierać względnie same nadawać za poprzedniem potwierdzeniem awiza względnie listu przewozowego u komendanta dworca.



## Naczelny Komitet Narodowy.

### Składki.

W dniu 18 b. m. wpłynęło do głównej kasy miejskiej między innymi: krak. komitet mieszczański dla niesienia pomocy walczącym za ojczyznę 16.982 K, kasa II N. K. N. sekcyi zachodniej 16.972 K, powiatowy komitet nar. w Ropczycach 3327 K, Stan. Jabłrzykowski 2723 K, notaryusz Nowak w Liszkach 1837 K, cech złotników i jubilerów 1500 K, ks. Płonka ze składek 1354 K, stow. kowali i stelmachów 1000 K, gmina Zielonki 616 K itd.

Do kasy II. departamentu skarbowego N. K. N. złożono między innymi: „Sokół“ w Szczakowej 1000 koron, urząd probierczy za stopione złoto i srebro 15.513 koron, klub urzędników pocztowych w Krakowie 500 koron itd.

## Porucznik Seja

poszukuje miejsca schronienia **swej żony.** Mieszkam w **Starym Sączu** u p. Józefa Młyńskiego.



Wydawca: **Ignacy Daszyński.** — Redaktor odpowiedzialny: **Franciszek Kubanek.** **Drukarnia Ludowa, Kraków,** Dunajewskiego 5 (Telefon 1310).